

Guth Holda

**ÖRÖKSÉG ÉS KÖZÖSSÉG
SIKERESEN ZÁRULTAK
A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI
AZ ELTE EGYETEMI KÖNYVTÁRBAN**

Fotó: Kállai Anita és Franyó Borbála

❖ Rendkívüli sikert könyvelhetett el a Kulturális Örökség Napjai (KÖN) programsorozat az ELTE Egyetemi Könyvtárban. Az Ezerarcú műemlék címet viselő rendezvény keretében a könyvtár rendhagyó nyitvatartási időben, szombaton is várta az érdeklődőket, akik szakértők vezetése mellett olyan helyszínekre is bepillanthattak, amelyek a hétköznapiakon rejtve maradnak a kíváncsi szemek előtt.

Az Örökség és közösség témakörhöz illeszkedően az Egyetemi Könyvtár különleges fotókiállítással készülve mutatta be a műemléképület egykori és mai arcát. A kiállítás megtekintői egy virtuális időutazáson keresztül ízelítőt kaphattak a letűnt korok hangulatából, és megcsodálhatták a hajdani díszterem páratlan szépségű bútorait. A kiállítás-megnyitó során tanácstermünk zsúfolásig megtelt az érdeklődőkkel, akik közül sokan vidékről tették meg az utat, hogy bekapcsolódhassanak programjainkba. *Cséka György*, a kiállítás szer-

vezője nyitóbeszédében röviden ismertette a képek történetét, a kiállítás koncepcióját, és beavatta a közönséget a falon látható fotográfiák értő, kutató szemmel való megfigyelésébe.

Könyvtártúránkon az ELTE Egyetemi Könyvtár történetének legérdekesebb időszakairól hallhattak tájékoztatást vendégeink. A Skalnitzky Antal tervei alapján épült eklektikus könyvtárpalota kivitelezésénél a XIX. század legkorszerűbb szellőztetési, fűtési és világítási megoldásait alkalmazták. Könyvtár-épületünk már a bejáratnál izgalmas művészettörténeti csemegével fogadja a látogatókat. A homlokzatot uraló timpanonban a Lotz Károly tervei alapján Sommer Ágost által faragott címer és géniuszok láthatók. Az épület karakteres jellegét adó saroktorony és kupola egykori díszeként az egyetem négy fakultását ábrázoló szobrot azonban hiába is keresnénk, állagukat az időjárás viszontagságai annyira kikezdték, hogy a szintén Lotz Károly nyomán készített

négyműremeket már 1910-ben el kellett távolítani. A korábban lencsevégre kapott, kiállított fotóinkon azonban még megcsodálhatók.

A könyvtári kalauzolás során fény derült az aula oszlopcsarnokában látható sgraffitóknak és a díszterem tudományokat és művészeteket ábrázoló nőalakjainak rejtélyeire, valamint Than Mór a középkorú Ferenc Józsefet huszáruniformisban ábrázoló portréjának a történelem viharait is átvészelő sorsára. Látogatóink bejárhatták az egykori főigazgatói lakosztály termeit, és betekintheztek a műemlékraktár titkos szobájába.

Restaurátorunk vezetésével feltárultak a régi kínai papírontás és a könyvfűzés technikájának rejtelmek. Megismerkedhettünk a restaurátori munka szempontjából legnagyobb kihívást jelentő könyvvel, a könyvfertőtlenítés fo-

lyamatával és a régi könyvkötészeti eljárásokkal. Egy furcsán szórósódó kötet pedig rámutatott a restaurálási dokumentáció és a pontos szakértelem fontosságára.

Előadásainkon többek között a Pannóniai ének, a Dante-kódex és a jezsuita tudósok gyűjteményeinek kéziratiba pillanthattak be látogatóink. *Bibor Máté* a Pannóniai ének kapcsán Pray György kéziratáról és a korai kiadásokról beszélt. *Mátyás Melinda* a nem a Corvina-gyűjteménybe tartozó latin (Cod. Lat. 15.) és olasz nyelvű (Cod. Ital. 1. és 3.) kódexekről szólva érdekességként megemlítette, hogy mindhárom kézirat 1877-ben, II. Abdul Hamid török szultán jóvoltából került vissza az Egyetemi Könyvtárba. A Cod. Ital. 1. jelzetű tartalmazza Dante *Isteni színjátékának* illusztrált kéziratát kilencvennégy színes miniatúrával és díszes

iniciálékkal. A Cod. Ital. 3. kódexbe „belelapozva” egy Justinianus császár lovas szobráról készült tollrajzra bukkanhattak a látogatók. Az eredeti emlékmű kicsit több mint száz évvel az illusztráció készítését követően megsemmisült, így egyedül a kódexábrázolás alapján alkothatunk képet az 543-ban készített egykori műremekről.

Abulcasis *Chirurgia* című latin nyelvű kódexe a kor gyógyászati eljárásaiba enged bepillantani. Az egyik legrégebbi Magyarországon őrzött sebészeti kézikönyvként számon tartott kiadvány több mint kétszáz orvosi eszközt ábrázoló, gazdagon díszített miniatúrával és gyógyításhoz kapcsolódó jelenetekkel kápráztatja el a régi könyvek szerelmeseit. A bemutatott görög nyelvű kézirat a gyűjtemény legrégebbi kódexeként feltehetőleg a II. József-kori abolíció során került a könyvtár gyűjteményébe,

és az Újszövetség evangéliumainak szövege mellett az egyházatyák kommentárjait is tartalmazza. Különlegessége, hogy egész oldalas arany lapra festett ábrázolásokat is találunk benne az evangélistákról.

Széles Ágnes prezentációjában néhány olyan magyar jezsuita misszionáriusról hallhattunk, aki Dél-Amerikában végzett térítő munkát. A missziójuk során papírra vetett tapasztalataikat az Egyetemi Könyvtár kéziratára őrzi. Éder Ferenc Xavér, Zakarjás János és Orosz László feljegyzései forrásértékkel bírnak mind az odautazás körülményeit, mind a rend missziós tevékenységét, mind pedig az amerikai őslakosok életét tekintve. Nem véletlen, hogy ezen rendkívüli emberek élménybeszámolóí időről időre magukra irányítják a kutatók és a könyvtárunkba látogatók figyelmét. *Ráday Mihály* népszerű és tö-

megeket vonzó vezetésével a közönség történelmi, művészettörténeti előadásán, illetve sétán vehetett részt, megcsodálva a könyvtárban őrzött kulturális örökségeinket, amelyeket – reményeink szerint – unokáink is látni fognak.

A Kulturális Örökség Napjai rendezvény központi témáját az idei évben báró Forster Gyulának (1846–1932), a Műemlékek Országos Bizottsága egykori elnökének tevékenysége képezte, aki életművével hozzájárult ahhoz, hogy sok műemléki épületet ma örökségünként tarthatunk számon. Szeptember harmadik hétvégéjén számos olyan intézmény is nyitva állt, amely év közben nem vagy csupán részlegesen látogatható. A rendezvénysorozat megvalósítása sok ezer önkéntes munkájának köszönhető, aki ingyenes programokat kínált minden érdeklődő számára. Munkájukat *Puskás Imre* kulturális örökségvédelemért felelős helyettes államtitkár a KÖN idei országos megnyitóján méltatta, amelynek keretében kihirdették a

szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére felvett új elemeket, többek között a remélés és a Krisztus-katonaság hagyományát, a magyar cirkuszművészetet, a dudahagyományt, jó gyakorlatként pedig a Rajkó-módszert. Múltunk leletanyaga szintén újabb régészeti lelőhellyel és értékes lelettel gazdagodott, a bejelentő miniszteri elismerésben részesült. A Kulturális Örökség Napjai program legaktívabb önkéntes résztvevőinek munkáját elismerő oklevéllel jutalmazták. A kulturális örökségvédelemért felelős helyettes államtitkár ugyanakkor beszédében kiemelte, kulturális örökségünk védelme közös felelősségünk.

Reméljük, ünnepi rendezvénysorozattal hozzájárulhattunk ahhoz, hogy minél többekben felébredjen a felelősségérzet, hiszen – amint azt a Forster Központ jelmondata is hirdeti – „a mesterek nemcsak a jelennek, hanem a jövő generációinak is szánták alkotásaikat”. ■

